Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 252. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 3-го ГРУДНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS WEDNESDAY, DECEMBER 3, 1980 No. 252. VOL. LXXXVII.

ВІДБУВСЯ СИНОД УКЦЕРКВИ

Рим, Італія. — Тут, у вівторок, 25-го листопада, почався Синод владик Української Католицької Церкви, що його скликав Патріярх Йосиф, за згодою і благословенням Папи.

Інавгурація Синоду відбулась 25-го листопада о годині 10-ій Молебнем для призвання Святого Духа; його відслужили з Патріярхом Йосифом усі присутні владики при престолі св. Василія Великого перед мощами св. Священомученика Йосафата у базиліці св. Петра.

По Молебні владики на чолі з Партіярхом-Кардиналом зібрались у Ватикані в залі, що зветься „Тесте Ротте", щоб зразу почати свої синодальні праці і наради. Першим їхнім завданням є вибори трьох кандидатів на вакантні єпископські призначення: для Філядельфійської митрополії і Чикаґської в Америці, а теж і кілька інших призначень. Імена вибраних кандидатів, три для кожного єпископського призначення, будуть передані Папі і він вибере з них одного в кожному терно. Тому що ідеться про призначення єпископів поза територією України, Папі належить остаточний вибір.

Синод мав працювати над кількома важливими питаннями життя української Церкви, між якими мали бути справи: Церква в Україні, літургічне питання, духовні покликання, миряни в українській Церкві, підготовка до Ювілею 1000-ліття Хрещення Руси-України й інші.

В нарадах мав брати участь від Апостольської Столиці Кардинал Владислав Рубін — Префект Конґреґації для Східніх Церков.

В Синоді мали брати участь владики: Патріярх Йосиф, Архиєпископ-коадьютор Мирослав Любачівський, Митрополит Максим Германюк і Єпископи: Ніль Саварин, Ісидор Борецький, Андрей Роборецький, Іван Прашко, Платон Корниляк, Володимир Маланчук, Андрей Сапеляк, Августин Горняк, Йоаким Сеґеді, Василь Лостен, Єфрем Кривий, Мирослав Марусин, Єронім Химій, Дмитро Ґрещук.

У працях Синоду мали брати участь як експерти і дорадники: о. протоархимандрит Ісидор Патрило, ЧСВВ; о. архим. Іван Хома — від канцелярії Патріярха; о. архим. Любомир Гузар, студит; о. архим Віктор Поспішил, і о. протоігумен Редемптористів Михайло Гринчишин.

Папа Іван Павло ІІ, який виявив добре знання проблем Української Католицької Церкви, листом з 5-го лютого 1980 року хотів сконсолідувати організацію української Церкви у вільному світі і об'єднати її біля Глави Блаженнішого Йосифа, який змушений проживати поза межами своєї батьківщини. Папа Іван Павло ІІ погодився на скликування українських католицьких Синодів для виборів кандидатів на вакантні чи потрібні єпископські призначення і для полагоджування різних справ життя Церкви.

Синод мав тривати один тиждень і закінчитися авдієнцією у Папи Івана Павла ІІ.

Подаємо витяги з промови Партіярха-Кардинала, яку він виголосив на відкриття Синоду в базиліці св. Петра:

„Святим Молебнем наших предків ,Молебноє пініє призиванія Святого Духа, пред началом Церковного Собора' виконуємо великий акт, що його християнська душа сповнити може: присимо Святого Духа, щоб прийшов до нас, поселився в нас, просвітив нас у великому ділі, що його — ми, українські владики з України і з усього світу, перед Богом, перед Святішим Отцем-Петром, перед нашою страдаючою Церквою, перед нашим понево-

(Закінчення на стор. 3)

Москва продовжує боротьбу з науковцями

Москва. — Московські державні органи і поліція не лише й надалі не допускають до відбуття приватної наукової зустрічі науковців, усунених з різних постів, але й посилює переслідування їх. Мешкання Брайловських, де така наукова конференція мала б відбутися, окружили міліціонери й КҐБ-істи й не допускають нікого до нього. Так само заборонений доступ закордонним журналістам під претекстом переводження в будинку санітарних заходів, що, як стверджено, не відповідає правді.

Група учених, які плянували відбути приватну зустріч і конференцію, складаються з таких, яких усунено з праці після того, як вони зголосили бажання виїхати до Ізраїля. Одночасно з тим не дається їм змоги виїхати. З огляду на те, що деякі з тих науковців уже декілька років без праці й не мають доступу до лябораторій та наукових кабінетів, вони є загрожені відставанням від постійних наукових здобутків. Саме тому вони хотять відбути зустрічі, щоб могти приватно переводити наукові дискусії.

Серед науковців, яких совєтські органи безпеки не допустили до мешкання Брайловських, були деякі світової слави вчені, як наприклад Юрій Ґольфанд, спеціяліст ґравітації і автор нових зформулювань в ділянці принципів симетрії, та Соломон Альбер, аналітик математичних систем. Всі вони не допущені до квартири Брайловських під загрозою арешту. Власник квартири Віктор Брайловський арештований два тижні тому й далі перебуває в тюрмі Бутирки під закидом „наклепів на совєтську державу та її систему публічного ладу". Ірина Брайловська, дружина арештованого, намагалася добитися можливостей відбути конференцію в її приміщенні, але безуспішно.

Згадані конференції здобули собі велике ім'я в світі, на них попередніми роками перебували вчені з різних країн світу і власне вони засвідчили їх високий рівень.

У світі

ТЕРОРИСТИ В ІЗРАЇЛІ ОБСТРІЛЯЛИ З КУЛЕМЕТІВ шкільний автобус, повний дітей. Автобус відвозив дітей зі школи після закінчення науки з міста Наблюс до села Кадумім. Терористи заховані неподалеку по дорозі, обстріляли його. Поліцист, який охороняв автобус, відповів вогнем і в перестрілці його поранено. З дітей терористи нікого не поранили, бо під успішним вогнем охоронника вони мусіли відступити. Зате шкло із розбитих вікон автобуса легко поранило деяких дітей.

СЕРЕД ВІЛЬНОЛЮБНИХ ТЕЧІЙ У ПОЛЬЩІ велику ролю грали завжди студенти й студенські орґанізації. Проти них дуже часто виступали поліційні органи, а для тривалої боротьби з ними партія організувала боївки, складені з оплачуваних державою хуліґанів, які нападали на поодиноких студентів і на їхні домівки. Тепер у слід за робітниками, які добилися права організувати незалежні профспілки, студенти вимогли від ректора Варшавського університету права організувати своє незалежне від державних організацій студентське об'єднання.

У РАЙОНІ В ПІВДЕННІЙ ІТАЛІЇ, ЗРУЙНОВАному великим землетрусом, далі шукають вбитих. Досі число жертв переступило три тисячі. В розшуках і очищувальних роботах беруть участь рятункові команди з різних країн. Так само, згідно з прийнятими в світі звичаями, в усьому світі переводяться збірки на допомогу пораненим і потерпілим. Комуністична партія Італії, яка також вислала свої рятункові дружини, тепер намагається використати це політично. Вона з одного боку розреклямовує свою участь у рятунковій акції, а з другого — звинувачує уряд у зволіканні, неактивності та в різних занедбаннях, висуваючи вимогу, щоб усунути уряд.

У ФРАНЦІЇ ПЕРЕВЕДЕНО ДОДАТКОВІ вибори в семи виборчих округах. У всіх випадках партії, які підтримують теперішнього президента Валєрі Жіскар д'Естена, програли. З огляду на те, що це останні вибори перед виборами президента Франції, які відбудуться в квітні наступного року, цим додатковим виборам надають особливого значення. У зв'язку з недалекими виборами президента публічна опінія в Франції занепокоєна вістками про непорозуміння між президентом і його прем'єром Реймондом Барр та зростаючим незадоволенням з приводу господарського погіршування. Одначе ці невигоди для теперішнього президента зрівноважені великою мірою корисними для нього умовами у відношенні до контркандидатів. Насамперед немає тієї загрози, яка була при попередніх виборах, щоб соціялісти й комуністи створили один виборчий бльок, який тоді комуністи в останньому моменті перед виборами зірвали. Тепер обидві партії висувають своїх кандидатів заздалегідь і ведуть щораз завзятішу кампанію за них. Так само не бракує й інших кандидатів. Таким чином голоси проти Жіскара д'Естена будуть поділені.

УСУНЕНИЙ ОДНІЄЮ З КОМУНІСТИЧНИХ груп при допомозі СССР і в'єтнамської армії комуністичний уряд Пол Пота в Камбоджі зложив заяву про відкинення у майбутньому клясових марксівських позицій. Так само Пол Пот, скомпромітований жорстокістю свого попереднього режиму, зрікся керівної ролі на майбутнє й залишився тільки на керівному пості партизанської армії, що продовжує боротьбу з в'єтнамським військами та їх місцевими спільниками. Єнґ Сари, віцепрем'єр повідомив про це офіційно, перебуваючи у Якарті, Індонезія, де він організував допомогу для дальшої боротьби з в'єтнамськими окупантами.

ІТАЛІЙСЬКА ДЕРЖАВНА ПРОКУРАТУРА виготовила акт обвинувачення 19 членам Червонихбриґад, у якому закидає їм безпосередню і дальшу співучасть у пірванні та вбивстві колишнього прем'єра італійського уряду та лідера партії італійських християнських демократів Альдо Моро. Головного організатора того замаху не схоплено дотепер. Був ним 34-річний електронічний технік Маріо Моретті, якого пошукують усі поліції в світі. Головними обвинуваченими є 30-річна Адріяна Фаранда і 31-річний Валеріо Моруччі, яких поліція арештувала у їхньому засекреченому римському мешканні. При них знайдено машинову пістолю, що нею вбито Альдо Моро та яку вживано у деяких інших вбивствах Червоних бриґад. Фаранда і Моруччі брали участь в обидвох акціях: пірванні Альдо Моро й опісля в його вбивстві. В часі пірвання Моро вони також були учасниками вбивства п'яти його охоронників.

ВАШІНҐТОН ОЧІКУЄ ВІДПОВІДІ З ТЕГРАНУ

Вашінґтон. — Американська делеґація, очолена заступником державного секретаря Ворреном Кристофером, виїхала до Альжиру, щоб передати уточнення до становища ЗСА в справі звільнення американських закладників в Ірані та очікувати в Альжирі на можливості розпочати на тому невтральному ґрунті і при помочі альжирського посередництва дальші розмови з іранським урядом. В Тегрaні урядові чинники й надалі повторюють інформації про передання американських закладників з рук ісламських фанатиків у руки державних чинників, одначе наскільки це передання ефективно переведене в життя — невідомо.

Делеґація, очолена Кристофером, складається з високих державних функціонарів і завдяки цьому вона могтиме не лише авторитетно представляти американське становище, але також у потребі виносити на місці рішення. В склад тієї делеґації входять ті самі особи, що були в першій поїздці Кристофера до Альжиру, тобто: заступник державного секретаря для справ Близького сходу і Південної Азії Гаролд Сондерс, заступник секретаря скарбу Роберт Карсвелл, правний дорадник державного департаменту Робертс Овен, дорадник для окремих справ державного секретаря Едмунда Маскі, Арнолд Рейфелл, та спеціяльний дорадник Кристофера Даглес Дворкін, накінець французький перекладач. Ціла делеґація мала конференцію з президентом Джіммі Картером в неділю в Кемп Дейвіді перед своїм відлетом до Альжиру, а так само отримала докладні вказівки від державного секретаря Маскі.

Керівник і відповідальний за дальший розвиток справи закладників в Ірані Бегзад Набаві потвердив інформацію про „передавання студентами закладників державним чинникам, яке, одначе, ще не закінчене". Він дав інтерв'ю тегранській газеті „Етелят", в якому представив ще неясну поставу іранського уряду в тій справі. Прем'єр іранського уряду Мохаммед Алі Раджай, який дотепер висловлювався в справі закладників у скрайньому войовничому тоні, тепер заявив: „Я хочу запевнити американський нарід, що закладники є в знаменитому здоров'ю і немає ніяких підстав ними турбуватися". Іранці й далі формально обстоюють, що американський уряд мусить повністю і задовільно відповісти їм на всі чотири вимоги.

Сирія запроваджує режим терору

Дамаск, Сирія. — Після недавнього підписання договору „приязні й співпраці" зі Совєтським Союзом, такі договори задумані Москвою як перший ступень і база для підкорення їй, сирійський уряд президента Гафеза аль-Ассада почав методично впроваджувати випробувані большевиками методи терору й насильства. В цьому допомагають йому численні совєтські дорадники й інструктори, яких щораз більше в урядах, установах, а найбільше в поліції та в органах безпеки і війську Сирії.

Коли президент аль-Ассад перебрав керування Сирією десять років тому, він почав запроваджувати нові методи державного правління и лібералізувати відносини, які до того часу були дуже важкі. Завдяки цьому йому у великій мірі пощастило піднести країну під багатьома оглядами, а в першу чергу господарським і прихилити населення до режиму, значні частини якого були передтим комплетно відчужені від держави. Все ж таки Ассадові не вдалося прихилити ісламських фанатиків з Мусулманського братерства члени якого діють таємно та послуговуються терором. Власне вони доконали декілька терористичних нападів, які закінчилися численними вбитими.

Зближення Ассада зі Совєтським Союзом, яке мало місце вже від довшого часу, відбилося на розвитку подій у нутрі Сирії. Уряд Ассада почав щораз рішучіше склонюватися наліво, преса й урядові чинники заговорили про „соціялізм" у Сирії, а в дійсності почалися типові совєтські порядки. Ассад походить з малої секти алявітів, до якої належить не більше 12 відсотків населення Сирії. З тієї секти він почав майже виключно добирати старшинський корпус в армії та керівні кадри в державній системі. За порадою та інструкціями совєтських „спеців" почалося організування служби безпеки, молодечих дружинників, яким давано щораз більші права аж до того, що вони мають право арештувати громадян, а навіть судити. Почалися переслідування й терор, який відштовхував широкі верстви населення. Тоді крайні елементи почали арештувати людей, закидаючи їм зв'язки з урядами Іраку й Ірану, потім з християнськими збройними силами в Ливані, накінець з Ізраїлем і ЗСА. А після договору „приязні й співпраці" з Москвою почалися большевицькі методи взагалі.

В Америці

ВЕРНОН ДЖОРДАН, ПРЕЗИДЕНТ Крайової міської ліґи і видатний негритянський активіст за громадянські права, заявив, що він радше дав би новообаному президентові Роналдові Реґенові час до пороблення певних коректив у практичній політиці після перебрання ним влади в січні 1981 року, замість атакувати його вже сьогодні, коли він ще немає жадного відношення до потягнень Вашінгтону.

АМЕРИКАНСЬКІ СПЕЦІЯЛІСТИ висловили думку, що нові поклади природного газу, які були знайдені у процесі шукання за покладами нафти в ЗСА, можуть бути частинною альтернативною розв'язкою енерґетичної кризи, яка вже розпочинається у зв'язку з війною на Близькому Сході між Іраном і Іраком, головними продуцентами і експортерами нафти. Урядові аґенства у зв'язку з тим рекомендують, щоб індустрія, а також приватні споживачі прямо переключучались на ужиття природного газу, замість оливи.

ЕДВІН МІЗ, НАЙБЛИЖЧИЙ ДОРАДНИК новообраного президента Роналда Реґена і голова комісії, яка займається перебранням влади, заявив, що розмови між Вашінґтоном і Москвою у справі обмеження стратеґічної нуклеарної зброї (САЛТ ІІ) можуть розпочатись вже кілька тижнів після інавґурації Реґена, яка, як відомо, відбудеться 20-го січня 1981 року. Запитаний кореспонтами про місію сенатора Чарлса Г. Персі в Москві і його заяву про нові американсько-совєтські переговори, Міз підтвердив, що сен. Персі перед своїм від'їздом до Москви розмовляв з новообраним президентом і устійнював з ним „певні справи".

УКРАЇНЦІ ПЕРЕВЕЛИ РЯД АКЦІЙ В МАДРИДІ

Мадрид — Ню Йорк. (Р. Купчинський)). — Впродовж тижня у Мадриді відбувалися різні акції, пов'язані з Конференцією у справах безпеки і співпраці в Европі, т. зв. Гельсінкською конференцією. У цих акціях головну ролю відіґравали закордонний представник Української Гельсінкської групи ген. Петро Григоренко та представник на Европу Леонід Плющ.

У тижні від 10-го до 15-го листопада відбувалися пресові конференції, „паралельна конференція", окремі інтерв'ю з пресою та зустрічі з делеґатами до офіційної наради. В тому тижні акції зорганізував американський громадський Ад Гок Комітет для Мадридської наради. Комітет Ад Гок був створений влітку 1980 року за ініціятивою американських профспілок АФЛ-КІО, „Фрідом Гавз" (Дім Свободи) та Комітету оборони совєтських політичних в'язнів. До Комітету Ад Гок ввійшли такі люди: французький філософ Реймонд Арон, американський письменник Сол Беллов, композитор Ленард Бернстін, громадський діяч Лео Черн, юґославський письменник-дисидент Мілован Джілас, колишній, посол ЗСА Артур Ґоллберґ, голова АФЛ-КІО Лейн Кірkланд, польський філософ Лешек Коляковскі, сенатор Даніел Мойніген, проф. Ричард Пайпс, редактор Норман Подгорец, колишній секретар оборони ЗСА Доналд Рамсфелд та інші. Від Закордонного представництва Української Гельсінкської групи ввійшли в Комітет Ад Гок Петро Григоренко, Надія Світлична та Леонід Плющ. До організаційного Комітету Ад Гок увійшли від Комітету оборони совєтських політичних в'язнів Адріян Каратницький та Роман Купчинський.

Перша успішна акція Комітету Ад Гок у Мадриді відбулася 11-го листопада в 5-ій год. по полудні в залі готелю Евробілдінг. Там у присутності понад 100 кореспондентів світової преси відбулася пресова конференція для представників Гельсінкських груп з СССР та східньої Европи. В конференції брали участь слідуючі доповідачі: П. Григоренко від української групи, Людміла Алєксєєва від Московської групи, Томас Венслова від Литовської групи, Амбурцян Холгатян від вірменської групи. Від поляків виступала Варвара Торунчик, яка представляла КОР-КСС. У залі також були Владімір Буковский, Едвард Кузнєцов, Александр Ґінзбурґ, Леонід Плющ, Ніна Строката-Караванська та Валентин Мороз.

Виступ П. Григоренка

Предсідник наради дав слово П. Григоренкові: „Вже більше як два місяці ми є свідками того, як совєтська делеґація веде затяжну боротьбу навколо порядку нарад у Мадриді. Сьогодні доля Мадридської конференції висить у повітрі.

СССР згадує тільки ті факти, які корисні для нього, ТАСС настоює на тому, щоб Гельсінкський акт потвердив кордони після війни, і що ці кордони є непорушні.

Але совєти відмовляються говорити про права людини. Гельсінкський принцип про національні права і право кожної нації вирішувати власний соціяльний, економічний, політичний і культурний розвиток — СССР вважає злочином.

Тому спротив в неросійських національних рес-

(Закінчення на стор. 3)

Бенефіс Павла Плішки переставлений на 14-го грудня

Павло Плішка в товаристві Марти Федорів (зліва) і адв. Христини Гавриляк-Желехівської в редакції „Свободи" після розмов з головним предсідником д-ром Іваном Флисом і головним секретарем Володимиром Сохaном.

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Павло Плішка, світової слави бас-баритон Метрополітальної опери в Ню Йорку, відвідав у середу, 26-го листопада Головну Канцелярію УНСоюзу і в-во „Свобода", повідомляючи, що прийняття-бенефіс на Український Культурно-Освітній Центр у Філядельфії переложений з неділі, 7-го грудня, на неділю, 14-го грудня. Початок о год. 3-ій по полудні в домі д-ра Ігора і Марти Федорів, 4457 Гайленд Крт., Аллентавн, Па.

Переставлення прийняття-бенефісу зумовлене різними комплікаціями у наслідок страйку у Метрополітальній опері, що його по довгих переговорах вдалось вкінці закінчити.

Під час коротких відвідин П. Плішка поділився враженнями з його концертових поїздок по ЗСА та інших країнах світу, підкреслюючи, що майже у всіх містах до нього підходять українці і тепло вітають. Він теж розповів дещо про його пляни на майбутнє, заявляючи, що він з приємністю очікує зустрічі з українцями в Аллентавні.

Під час відвідин УНСоюзу П. Плішці товаришили М. Федорів і адв. Христина Гавриляк-Желехівська, картини якої будуть показані в рамках бенефісу.

Появився новий твір Ганни Черінь

Джерзі Ситі, Н.Дж. — Цього року з друкарні „Київ" в Торонто вийшла 253-сторінкова книжка, роман у віршах, п.з. „Слова", автором якої є відома поетка і репортажист Ганна Черінь. Ця книжка появилася накладом автора; обкладинка у виконанні — артиста-маляра Вадима Доброліжа.

Д-р Дмирто Штогрин, у передмові до книжки п.з. „Силюетка письменниці", некресливши біографію письменниці, аналізує окремі періоди і жанри у творчості поетки. Вкінці д-р Штогрин зупиняється на останньому її творі п.з. „Слова", передаючи коротко її зміст, де на канві різних подій — Друга світова війна та Воркута — виступають головні герої цього віршованого роману — поет Микола і співачка Галя, де „висвітлюються оновлююче значення Слова, накреслюється шляхи боротьби за державність. Твір написаний легко, емоційно й динамічно, не втомлює, але наснажує читача й сповнює його вірою в світле майбутнє нації", — пише д-р Штогрин.

Крім нововиданої книжки за Ганою Черінь — багатий літературний шлях (1949-1979), який позначився такими її збірками поезії, як: „Crescendo", „Чорнозем", „Вагонетки" „Травневі мрії" та „Небесні вірші": поезії і поема — „Добро і зло". Г. Черінь написала також ще репортажі п.з., „Їдьмо зі мною", збірку гуморесок „Хитра макітра", оперету для молоді — „Поїзд щастя", музика композитора Василя Шутя, як рівнож текст до 10-ти дитячих пісень до музики цього ж композитора. Г. Черінь знана й з творчости для дітей, бож з-під її пера появилися такі книжки, як: „Братік і сестричка", „Листування", „Пригоди української книжки" та „Щоденник школярки Мілочки".

ДОПОВІДЬ ПРОФ. Д-РА П. ГРИЦАКА

Ню Йорк, Н. Й. — В суботу, 6-го грудня ц.р., о год. 2-ій по полудні тут в Українському Інституті Америки, при 2 Схід 79-та вулиця, проф. д-р Петро Грицак, дійсний член Математично-фізичної Секції НТШ, виголосить доповідь на тему: „Влив двоокису вугілля на світовий клімат".

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР О. ТАРНАВСЬКОГО В ЛМКЛЮБІ

Ню Йорк, Н.Й. — Із Літературно - Мистецького Клюбу повідомляють, що з нагоди появи нової збірки новель і нарисів п.з. „Камінні ступені" письменника Остапа Тарнавського, Об'єднання Українських Письменників „Слово" та ЛМКлюб спільно влаштовують йому авторський вечір, що відбудеться у п'ятницю, 5-го грудня ц.р., в год. 7-ій вечора, тут у приміщенні цього Клюбу, при 136 Друга авеню.

Твори з цієї збірки прочитають автори і актори українських театрів Роман Тимчук і Степан Крижанівський. Слово про автора скаже проф. Григорій Костюк.

У вокальному інтермеццо — виступ концертової співачки Ії Мацюк-Грицай при фортепіяновому супроводі Марти Мачай.

У СПРАВІ РІЗДВЯНОСВЯТОЧНИХ МАТЕРІЯЛІВ

Матеріяли до Різдвяносвяточних чисел „Свободи" редакційного порядку, як теж святочні побажання і оголошення, редакція і адміністрація „Свободи" прийматимуть тільки до 10-го грудня 1980 року (до числа за новим календарем), та до 20-го грудня 1980 року (до числа за старим календарем). Всіх читачів проситься додержуватися цих реченців. — Ред.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper (SECD 530-420) published daily exept Sundays. Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає

Передплата: на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P O Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Світ шанує тільки єдність

Одним з найперших актів новообраного президента Роналда Регена, ще за урядування президента Джіммі Картера, було запрошення трьох видатних демократичних діячів-сенаторів Генрі Джексона і Ричарда Стона та видатного вашингтонського адвоката Едварда Беннета, щоб вони стали членами Дорадчої ради в справах закордонної політики. Так само, як Реґен вибрав на свого заступника Джорджа Буша, члена поміркованого крила Республіканської партії, який у різних справах має інші погляди від Регена, — наприклад, — у справі проєктованого конституційного додатку про рівність жіночих прав, чи у підході до взаємин з Пекіном і Тайваном, — з метою об'єднати всередині Республіканську партію, так само він заявляв ще під час виборчої кампанії, що закордонна політика мусить мати підтримку обох американських партій, бо тільки тоді світ буде ту політику брати поважно.

Країна, в якій нема гармонії між існуючими партійно-політичними силами і де тому раз-у-раз існують конфлікти, що доводять до урядових криз, така країна не має тієї пошани, того міжнародного авторитету, які потрібні, щоб грати в міжнародному світі поважну ролю. Тому й Італія, де щокілька місяців змінюється уряд і де лютує підпільний тероризм, втратила на престижі, що його мала відразу після Другої світової війни, коли авторитет тамошньої Християнсько-демократичної партії репрезентованої такою індивідуальністю,як Джузеппе Ґаспарі, цей ще розмірно недавній авторитет Італії сильно підупав. Шарль де Ґоль, змінивши конституцію, яка прикоротила демагогію опозиції, що створювала раз-у-раз урядові кризи, підніс престиж Франції. Коли Конгрес, в якому мали перевагу репрезентанти Демократичної партії, цькував республіканця президента Ричарда Ніксона й відмовив дальших фондів на висилку зброї протикомуністичним в'єтнамцям, — ЗСА страшенно потерпіли в очах всього міжнародного світу. І коли у цих останніх виборах демократичний сенатор Едвард Кеннеді, забувши про власні „гріхи" минулого атакував демократичного президента Картера, як свого виборчого суперника, то Демократична партія діставала у дуже поважних органах міжнародної преси погані коментарі. Однією з причин вигри Регена була заманіфестована на конвенції Республіканської партії у Детройті єдність цієї партії.

І тепер запрошенням трьох видатних демократів до активної співпраці республіканець Роналд Реґен виявив справді державницьку мудрість. Тут не йдеться про три особи. Тут ідеться про заманіфестування своєї готовости до гармонійної співпраці з демократичною опозицією. І ту свою готовість Роналд Реґен виявив також у відвідинах демократичного посадника Ню Йорку Едварда Кача, якого прославляв за роботящість і за адміністраційний хист, обіцявши співпрацювати з ним, Качем у будуччині, коли стане президентом.

Мудрі і чесні справжні патріоти, тим паче відповідальні політики і державні мужі, розуміють, що нарід не сміє робити враження схаотизованого збіговища. Вони розуміють, що в народі, у суспільстві, мусить бути згода і співпраця різнодумаючих груп і людей. Тому в Англії лідер опозиції отримує окрему державну платню, тому скрізь у демократичних державах існують урядові коаліції і тому особливо закордонна політика має всюди підтримку однаково урядуючої більшости, як опозиційної меншости. Більшість піднесених рук на XIII Конґресі Українців Америки не віддзеркалювала більшости української громади в діяспорі, ані навіть у самій Америці, бо була пляново зорганізована різними штучками.

І коли аранжери і лідери цієї так званої більшости вважають, що вся опозиційна „меншість", — насправді мовчазна більшість, — має підпорядкуватися цій анонімній більшості Конґресу з Бенджамін Френклін готелю, то цим доказують тільки, що вони не мають права називатися політиками, ані тим паче мужами, що думають українськими державницькими категоріями.

ДО ТАЙПЕЇ, СТОЛИЦІ ТАЙВАНУ, ПРИБУВ дорадник президента-електа Роналда Регена Рей Клайн. Клайн — знавець світової політики і належить до найближчих співробітників Реґена. Його завдання — обговорити з керівними чинниками Тайвану шляхи й методи покращання відносин і піднесення співпраці між ЗСА і Тайваном. Клайн завжди був прихильником Тайвану й засуджував зірвання дипломатичних стосунків мій Тайваном і Вашінґтоном з ініціятиви Вашінґтону. Розмови, які Клайн має перевести на Тайвані, будуть відбуватися в першу чергу між ним і теперішнім президентом тайванського уряду Чіянґ Чінґ-куо, сином покійного Чіянґ Кай-шека. Прибувши до Тайпеї, Клайн заявив, що політика уряду Регена у відношенні до Китайської народної республіки буде „обережною". Приїзд Клайна до Тайпеї й опублікування цілей цієї поїздки і ствердження, що політика Регена у стосунку до КНР буде „обережною", викликало тривожну реакцію з боку преси в континентальному Китаї.

Панас Феденко

КОМПРОМІС — І ЩО ДАЛІ?

Латинське слово — compromissum значить: згода обох сторін, які ведуть спір, визнати рішення судді - посередника. В країнах англосакських доходить до згоди між спірними сторонами, коли противники бачать, що не можуть досягнути повної перемоги. Тоді рішають, що вигідніше порозумітися, щоб та й друга сторони мали деякий здобуток у змаганні. Компроміс рятує країну від небезпеки громадянської війни. Вона неминуче наступає, коли переможці не визнають ніяких інтересів протилежної сторони і прямують до її знищення.

10-го листопада дійшло до компромісу між професійною спілкою „Солідарність" і комуністичним урядом у Польщі. Найвищий суд республіки скасував додаток, внесений окружним судом до статуту „Солідарности", про „провідну ролю комуністичної партії". В країнах під комуністичною диктатурою судова, законодатна і виконавча влада підлягає єдино партії. Без згоди партії Найвищий суд не міг би скасувати постанови окружного суду про „провідну ролю компартії", внесену до статуту „Солідарности". Це сталося під натиском провідників вільного професійного руху, які заявили, що „Солідарність" почне страйк, якщо той додаток не буде скасований.

Здавалось би, що „Солідарність" здобула повну перемогу і „скинула з трону" партію, яку „Закони історії" поставили керувати долею народів. Однак Лех Валенса, вождь „Солідарности" та його товариші живуть не самим серцем, але й мозком. Саме в час переговорів „Солідарности" з представниками компартії в телевізії показувано спільні маневри армії польської і совєтської. І хоч Валенса казав, що поляки не бояться збройної інтервенції зі Сходу, але він і його товариші певно згадували події на Мадярщині (1956 р.) і в Чехо-Словаччині (1968 р.). Тимто провідники „Солідарности" не вимагали скасування своїх попередніх заяв про „провідну ролю компартії". Цей факт ствердив Валенса після компромісу: мовляв, „Солідарність" не має наміру втручатися до політики, вона хоче обороняти професійні інтереси робітників. „Солідарність" буде мати свою пресу, незалежну від компартії, і забезпечила собі право на страйк, щоб досягнути поліпшення умов праці в державних підприємствах Польщі.

Чи цей компроміс між вільною професійною спілкою „Солідарність" і комуністичним диктаторським урядом здоровий і має шанси на довготривалість? Люди доброї волі хотіли б успіху „Солідарности" в її плянах і надіях стати заступницею трудящих гноблених і визискуваних новою клясою", комуністичною бюрократією. Якщо б Польща перебувала десь на далекому острові серед океану, компроміс „Солідарности" з урядом міг би дати позитивні наслідки. Але „геополітична ситуація" (беру термін, що був популярний у Німеччині після Першої світової війни з легкої руки Артура Гаусгофера) — ця ситуація має в собі великі небезпеки для здорового компромісу. Ця ситуація має за собою вже історичну традицію.

Російський шовінізм

Так, після упадку імперії Наполеона І 1815 р., створено автономну Польську державу („Конгресівку"), що мала свій сойм, армію і адміністрацію. Цар Олександер І був одночасно і монархом польським. Російські ліберали завидували полякам, що мали в своїй країні конституцію. Але російські націоналісти казали, що не можна терпіти, щоб поляки мали такі права, яких не мали росіяни. До цих шовіністів приєднався і російський поет Александр Пушкін. Коли поляки учинили повстання проти Росії 1830 року, то Пушкін виявив свою симпатію до російської армії, що кров'ю і залізом задушила польський рух до незалежности!

„Кто устоит в неравном споре:
Кичливый лях, иль верный росс?"

Це ділялося в XIX віці. Але сучасній Польщі загрожує не тільки зброя „старшого брата" зі Сходу. Охоча до реформ Польща знаходиться в колі країн, що перебувають під диктатурою „братніх комуністичних партій: на Заході комуністична „Німецька демократична республіка", що відгородилася високими мурами і замінованими полями від Німецької федеративної республіки; на півдні — Чехо-Словаччина, Мадярщина, Румунія, Болгарія. Та й комуністичні уряди Югославії й Албанії не мають прихильности до реформ у Польщі, що підривають ґрунт під „ленінізмом".

Коли в 1920-21 роках у Росії появилася була „Робітнича Опозиція", під проводом комуністів Мясникова, Шляпнікова та інших, то Ленін заборонив будь-яку дискусію в партії. Робітничі професійні організації мають бути тільки „перевідним пасом", що виконує накази партій, — так вирішив Ленін. Він заборонив і найменшу дискусію, назвав це „ недозволеною розкішшю". Провідників комуніс-

(Продоження на ст. 4)

Святослав Караванський

ДРУЖНЯ БЕСІДА

ПИТАННЯ: У „Дружній розмові" ви пишете, що ми не повинні ігнорувати українського мистецтва у сучасній Україні. То як розуміти ваш осуд маестра Йосифа Гірняка за листа з гратуляціями до Вірського? (О. Щурова).

ВІДПОВІДЬ: Прочитавши це питання, я пригадав такий народний жарт:

Жінка: Ти позиваєш Петра за образу чести?

Чоловік: Так!

Жінка: А що ж він тобі сказав?

Чоловік: Я не чув, бо він тільки мимрив собі під ніс.

Жінка: А як же ти знаєш, що він тебе образив?

Чоловік: А що ж він міг доброго про мене сказати?

У моїй відповіді є згадка про слова маестра Гірняка, які мені навів автор серії питань. Я ці слова не заперечував, а дав своє зауваження по темі, закінчивши словами: „Чи задумувався над цим автор листа?", маючи на увазі автора серії питань. П. Щурова зрозуміла, що автором листа я назвав Й. Гірняка. Щождо самої відповіді, — то у ній нема осуду слів Й. Гірняка, а висловлено мій погляд на це питання. І якщо наші погляди розходяться, то це не значить, що я його погляд засуджую. Я маю свій погляд, а він має свій.

ПИТАННЯ: Для мене це вітання є нічим іншим, як признання митця українськоі сцени для митця — хореографа українського танку. Чи ви говорили на цю тему з маестром Гірняком, чи подали на підставі посторонньої інформації? (О. Щурова).

ВІДПОВІДЬ: Я не говорив з маестром, а згадав слова, які були наведені у надісланих мені питаннях.

Дозволю собі зробити кілька зауважень про П. Вірського. Вірський не тільки хореограф, він ще і член партії КПСС, партії, яка 60 років винищує український нарід і українську культуру. Ця партія знищила українських артистів Петрусенко, Донця, Курбаса, українських драматургів Куліша, Микитенка, останнім часом ще й композитора Івасюка. Ця партія закриває на Україні українські театри. Ще у 1965 році в Одесі закрито пересувний український театр. І така політика ведеться по всій Україні. З того часу кількість українських театрів на Україні ще зменшилась. Ця партія вважає українську еміґрацію (усіх політичних напрямків) за своїх найлютіших ворогів. У підсовєтській Україні ніхто не знає про українських митців на еміґрації — ні про Архипенка, ні про Фоменка, ні про Гірняка. Твори еміґраційних композиторів ніколи не виконуються. Партія вимагає від своїх членів бути „нещадними до ворогів". І.П. Вірський повністю підтримував і підтримує політику партії. Якби не так, то його ждала б доля Нестора Городовенка або Леся Танюка. Хоч ці люди мали або мають неабиякий хист, але їх не допускали і не допускають до великої праці. Павло ж Вірський, навпаки протягом десятків років був у ласці, що свідчить про його повну надійність для КҐБ. Ансамбль, яким він керує, створений спеціяльно з пропаґандивною метою, мовляв, дивіться, як у нас розвивається українська національна культура, коли насправді вона душиться і нищиться. Ансамбль цей майже не дає концертів на Україні — він переважно гастролює за кордоном, у васальних країнах, а також подорожує по СССР — по Середній Азії, Кавказі, Прибалтиці.

Чому ж ми маємо захоплюватись ансамблем П. Вірського?

Що на Україні, де закриваються українські театри, знищуються діячі української культури, де у програмах радіо для України рідко почуєш українську пісню, де немає записів українських пісень, де нема шкіл гри на бандурі, підступна московська мафія створила виключно з пропаґандивною метою ансамбль українського танцю, який має доводити протилежне, що на Україні розвивається українське мистецтво? Це підступний лукавий маневр і П. Вірський свідомий цього маневру згоден з лінією партії.

І тому, на мою думку, можна дивитися на виступи цього ансамблю, але треба знати, що являє собою цей ансамбль, яку диявольську функцію він виконує у підступній московській політиці винищення українського народу. І коли ви свідомі цієї функції, — бо це правда! — то і слова захоплення і признання у ваших устах прохолонуть. Коли ж ви хочете закрити очі на правду, хочете потішати себе мітами, якими так щедро наділяє світ московська мафія, то тоді ви будете захоплюватись тим що фактично повинно викликати сльози, бо ансамбль Вірського фактично витанцьовує на могилі української культури.

Такий мій погляд на цю проблему.

Роман С. Голіят

ДОРОГАМИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Василь Верига у своїй 259-сторінковій книжці — „Дорогами Другої світової війни", що вийшла під фірмою Наукового Т-ва ім. Шевченка в Торонто 1980 року, подає коротку історію „Дивізії Галичина" і описує деякі події того часу.

На підставі зібраного джерельного матеріялу автор переконує читача в слушності своїх тверджень і висновків. В. Верига доказує, що за злочини у Варшавському повстанні в 1943-му році повну відповідальність несуть: СС-Бригада Дірельвангера, СС-Штурмбригада польського ренеґата Мєчислава Владіславовіча Камінського і Відділи РОА ген. Власова „Руской Освободітельной Народной Армії". (Там читаємо, що Камінський народився 1896 року у Познані, його мати була німка, а батько поляк, але він сам себе подавав за росіянина. По Першій світовій війні він залишився у Ленінґраді, а з вибухом війни його змобілізовано як капітана резерви. В 1942 році він потрапив до німецького полону під Орлом. З полону перейшов на службу до німців. Ген. фон дем Бах-Зелевський твердив, що ген. Камінський ривалізував з ген. Власовим, бажаючи стати, російським „фюрером". (стор. 36).

Під командою полковника Дяченка українці воювали в районі Чернякова, але в більшості на Повислю. (стор. 37).

В часі повстання у Варшаві згинуло 150,000 цивільного населення, приблизно 18,000 повстанців та приблизно 4,000 вояків і старшин Першої Армії Польського війська.

„Дивізія Галичина"

У розділі „Дивізія Галичина" у совєтській та польській літературі Верига подає історію творення „Галицької Стрілецької Дивізії СС".

Для переведення цілої акції творення Української Дивізії зорганізовано 28-го квітня 1943-го року окремий комітет із колишнім старшиною УГА під назвою Військова Управа, головою якої був полковн. Альфред Бізанц, галицький німець, колишній полковник Української Галицької Армії, а секретарем — сотник УГА Остап Навроцький. Усю акцію перепроваджував Український Центральний Комітет, на чолі якого стояв проф. Володимир Кубійович. Проти формування СС Стрілецької Дивізії „Галичина" виступали й вели контрпропаґанду Організація Українських Націоналістів Самостійників Державників (так тоді називалася ОУН під проводом Степана Бандери). Організація Українських Націоналістів під проводом полк. Андрія Мельника, не зайняла виразного становища й погляди членів ПУН були поділені. Деякі, як, напр. заступник голови ПУН О. Ольжич, був завзятим противником формування Дивізії „Галичина" та взагалі будь-якої співпраці з німцями. Натомість ген. Капустянський уважав, що Дивізія може відіграти корисну ролю у дальшій боротьбі з большевиками. (стор. 56).

Автор переконаний, що: „В ім'я правди треба ствердити, що вибір для евентуальних добровільців до Дивізії був невеликий,або краще кажучи, вибору не було 'йти чи не йти', а радше тільки вибір, куди йти: а) до дивізії „Галичина", як це закликав Український Центральний Комітет (УЦК) на чолі з проф. Володимиром Кубійовичем та Військовою Управою; б) на різні роботи, як, наприклад, 'Служба Батьківщині', а зокрема до промисловости в Німеччині, де смерть від летунських налетів була не менш можливою, ніж на фронті; в) йти в 'зелений ліс', тобто до Української Повстанської Армії (УПА), до якої закликали бандерівці; переховуватися ще якийсь час тільки на те, щоб з приходом совєтів бути знову мобілізованим до совєтської армії і гинути під назвою 'совєтської родіни' ". (стор. 56).

До Дивізії пішла національно свідома університетська молодь, із вищих кляс середніх шкіл та селянська молодь, яка не вірила, або послухала тих, які не вірили в „зелений ліс" як силу, спроможну стати на прю одночасно з двома великопотуґами: Совєтським Союзом і Німеччиною. До Дивізії пішла молодь, яка хотіла вивчити як слід воєнне ремесло, щоб бути належно приготованою на несподіванки невідомого завтра, яке мало наступити із закінченням війни. Ідеолог Дивізії, сотник Дмитро Паліїв, учасник Визвольних Змагань 1917-1920 років, промовляючи до старшин і підстаршин дивізії „Галичина" перед її виїздом на фронт у червні 1944 року, та обговорюючи можливости успіху боротьби повстанців у противагу до реґулярного війська, між іншим, сказав: „Світ повстанців і партизан дає народові хвилеву ілюзію сили і криє в собі абсолютну безвиглядність перемоги в хаос. Світ Дивізії, отой наш сірий світ, світ мало ефектовний, дає надію на перемогу на ліквідацію хаосу" (стор. 58).

Автор доказує, що назва дивізії „Галичина" переходила певну еволюцію і має свою власну історію. В часі набору до дивізії, коли офіційно провадилася пропаґанда, щоб до неї зголошуватись (а також неофіційна пропаґанда проти зголошувань), сама назва звучала:

(Закінгення на стор. 4)

У НЕГРИТЯНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ ГОРІШНЯ Вольта, Африка, стався черговий державний переворот на тому континенті. Офіцер невеличкої армії тієї країни при помочі свого відділу зробив збройний переворот і скинув президента Леґулє Лямізану, який 1966 року, також при допомозі перевороту, захопив владу. Що сталося з президентом Лямізана — невідомо. Полковник Сая Цербо, який зробив переворот, очолив Військовий комітет, який мав би керувати державою. Полковник Цербо повідомив по радіо, що всі свободи будуть в Горішній Вольті забезпечені, з вийнятком політичної діяльности.

Іван Флис
головний предсідник УНС

БЕЗСЛАВНИЙ XIII КОНҐРЕС

(ІІ)

(6)

Пан Ігнат Білинський сидів за горішнім президіяльним столом, розсипаючи порадами, вказівками. Пан Мазур довільно ними користувався.

Чому була така широка вимога таємного голосування, яку іґнорував предсідник Мазур? Цю вимогу видвигалось в надії, що поодинокі члени Визвольного Фронту, як тільки матимуть нагоду поступати так, як їм підказує їхнє сумління, керуватимуться в голосуванні добром справи, а не диктатом партії. А вже найбільше очікувано, що таємне голосування підбадьорить голосувати разом з опозицією тих, які ще „висіли" і не були рішені як голосувати.

Добре чи зле, але побажань меншости цілком зіґноровано. На таємне голосування не дозволено.

Президію Конґресу обрано великою більшістю голосів, до чого причинилось також замішання, що його викликала запропонована Асоціяцією інша листа кандидатів, з якими раніше ніхто не порозумівся, щодо їхньої кандидатури.

Обрано також почесних членів Президії та комітет парляментаристів у складі: Аскольд Лозинський і пані Дора Рак, як також — на прикрість властьимущих — згадано ім'я підписаного.

Першою справою на дальшому порядку нарад було зголошення і схвалення Правильника, згідно з яким Конґрес мав бути ведений та яким він повинен керуватись. Ці правила раніше не були надруковані в жадній газеті. Їх навмання схвалила Екзекутива на пропозицію Ігната Білинського, свого секретаря, та його запевнення, що там є „тільки незначна зміна" в порівнянні з правильником попереднього XII Конґресу. Для Екзекутиви він прочитав ті правила. Приявні, не мавши перед собою копії тексту тих правил і не мавши можливости проаналізувати їх і ствердити можливість суперечностей, схвалили ті правила без дискусії.

Делеґати на XIII Конґресі вперше одержали їхні копії Правильника під час реєстрації. Входячи до залі нарад безпосередньо після реєстрації, вони не мали нагоди проаналізувати постанови Правильника. Але провідники Визвольного Фронту мали повно часу проаналізувати ті постанови та їх відгалуження. Це не було ніщо інше, як тільки затичка на рота меншости, що з певністю мала бути схвалена більшістю.

Поглянувши вперше на Правильник,що лежав переді мною на столі,я негайно спостеріг, що всі повновласті вирішувати справу таємного голосування були в руках предсідника Конґресу.Делеґат міг домагатися таємного голосування,25 інших делеґатів могли підтримати його внесок, але предсідник Конґресу міг погодитись на таке голосування, якщо справу, в якій таємне голосування пропоновано, він уважав за досить важливу.

Я зголосив внесок на поправку тих правил. Мій внесок піддержав д-р Жуковський з Детройту. Арґументи, що предсідник не є Соломоном і не має більше розуму, як 25 делеґатів, що підтримають внесок на таємне голосування, не допомагали. Нас закричали і переголосували більшістю 210 голосів до 171. Я мав деяку сатисфакцію, спостерігати як деякі делеґати голосували за моєю поправкою і опісля голосували проти неї, побачивши, що проти неї голосує Ігнат Білинський. Отже Правильник проголосовано більшістю голосів так, як він був запропонований. Але тому, що тим самим завішено „Робертс Рулс оф Ордер", то чи схвалення такого Правильника не вимагало більшости 2/3 голосів?

Коли я запропонував поправку до Правильника в тому сенсі, щоб пропустити слова „у важливих справах", *) д-р Аскольд Лозинський забрав голос та обороняв це правило як властиве на тій підставі, що внескодавець може завжди в справі рішення предсідника відкликатись до Конґресу. Очевидно, що він при цьому не поінформував делеґатів, що для зміни рішення предсідника треба буде більшости голосів, отже тієї самої більшости, яка наклала затичку на рота меншості. В тому часі велика частина делеґатів, побачивши, що жеребок уже кинено, почала втрачати надію та погоджуватися з фактом, що провід Визвольного Фронту може і буде робити те, що йому подобається.

Не знаю навіщо було вибирати предсідника і трьох заступників, бо предсідник д-р Богдан Футей протягом цілого Конґресу ні разу не передав проводу нарадами комусь із своїх заступників. Не передав він того проводу навіть під час полуденку, на якому промовляли Святослав і Ніна Караванські. Обидві ці акції є „першими" в анналах УККА.

На початку цього звіту я згадував, що звітуватиму членам УНСоюзу про ті свої враження з XIII Конґресу, які зважатиму за важливі для себе та для Українського Народного Союзу. Конґрес тривав довго, часом був нудний, а часом цікавий. Інші важливі події були подані в повідомленнях, надрукованих у „Свободі" та „Українському Тижневику". Я буду коментувати їх тільки в деяких цікавіших випадках, які рівночасно відносились до мене, чи до УНСоюзу.

У п'ятницю після полудня прийшло до оформлення поодиноких комісій, які мали радити під час XIII Конґресу. Конґрес мав тільки потвердити провід кожної комісії, а опісля кожний, хто був зацікавлений працею одної чи другої комісії, міг до неї приєднатись. Цікаво відмітити, що головами майже всіх комісій призначено членів Визвольного Фронту.

Юрій Солтис з Лонґ Айленду пригадав делеґатам, що згідно зі статутом Конґрес мав вибрати президію кожної комісії, а не Екзекутива УККА має цю президію призначувати. Нічого не допомогло. Більшість схвалила призначені президії комісій.

*) У Правильнику, про який мова, ця постанова дослівно звучить: „Голосування переводиться якщо й делеґати голосують піднесенням рук з делеґатськими картками. На вимогу делеґата, піддержану щонайменше 25 іншими делеґатами, Голова Президії Конґресу заряджує тайне голосування картками, у важливих справах".

(Продовження буде).

ПРИЄДНАЙТЕСЬ ДО ОСІННЬОЇ КАМПАНІЇ УНСОЮЗУ! МЕТА: 2,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ВСТУПАЙТЕ В РЯДИ НАЙБІЛЬШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ!

Відбувся Синод...

(Закінчення зі стор. 1)

леним народом і нашою історією цим Священним Синодом звершити маємо...

„Велике це наше завдання, і без помочі Святого Духа його не сповнимо. Він — Утішитель, а ми маємо принести нашій Церкві і нашому народові правдиву радість. Тієї радости прагне наш народ серед свого многостолітнього смутку й недолі. Це буде радість, що випливе із нашої одности, братолюбія, нашого певного і виразного одного проводу; з цього, що наше число єпископів збільшиться на цьому Синоді на відданих своєму народові, готових на жертву і боротьбу владик; нашим відважним словом, що його пішлемо нашим братам в Україну; нашим запевненням, що молитвою і працею хочемо приготовити і запевнити нашій Церкві і Україні щасливу і мирну майбутність. Царю небесний, Утішителю, подай нам тієї небесної радости, щоб ми її передали нашим духовним дітям...

„Цим нашим спільним закликом-молінням до Святого Духа, спільним у цій хвилині з цілим нашим народом, очі якого звернені на нас в очікуванні радости і правди, відкриваю цей наш Священний Синод. За те, щоб цей і попередні наші Синоди могли відбутись і принести нашій Церкві нове життя, пройшов довгий і важкий сімнадцятилітній змаг. Будьмо вдячні Святішому Отцеві Іванові-Павлові II; що завершив щасливо цей болючий змаг цим нашим прадавнім правом мати Синоди і ними рішати справи долі нашої Церкви.

„Цей нелегкий змаг почав я тому сімнадцять років і провів його з великим терпінням і прикрощами. Він не скінчений, вповні ще не завершений, але радію сьогодні, що частину вдалося з Богом осягнути. Можу і хочу в цій торжественній хвилині на відкритті цього Священного Синоду сказати Вам, Преосвященніші Владики, словами св. Павла: 'Отож благаю вас: будьте моїми послідовниками' (І Кор. 4,16). Продовжуйте гідно і достойно діло, що про нього зі сльозами просить наша Церква і народ століттями своїм рідним благочестям за свою правду, свою гідність і свої права".

ЛИСТОПАДОВА ЗБІРКА НА ФОНД ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ НАШОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ ВЖЕ ЗАКІНЧУЄТЬСЯ.

ЧИ ВИ ВЖЕ ЗЛОЖИЛИ СВІЙ ДАТОК НА ЦЕЙ ФОНД? ЯКЩО ЩЕ НЕ ЗЛОЖИЛИ СВОГО ДАТКУ, ТО ВИШЛІТЬ ЦЕЙ ДАТОК НА СЛІДУЮЧУ АДРЕСУ:

Social Service of Ukrainian War Veterans, 1321 West Lindley Ave., Philadelphia, Pa. 19141.

Українці перевели...

(Продовження зі стор. 1)

публіках СССР — Україні, Литві, Латвії, Вірменії — жорстоко переслідують. Совєтський режим, застосовуючи терор, старається знищити історичну пам'ять неросійських народів.

Спротив в Україні — спротив великої нації — переслідують особливо жорстоко. Українська Гельсінкська група втратила майже всіх своїх членів. 28 членів зараз знаходяться в ув'язненні на засланні. Декількох насильно вислали поза межі СССР. Совєтський уряд намагається фізично знищити найбільш національно свідому частину українського народу.

Учасників українського руху спротиву затримують нелегально на вулицях, фізично б'ють. Наслідком цього забито вже кількох осіб.

У 1970-их роках трьох мистців-дисидентів забито в Україні. Композитора Володимира Івасюка вбито, католицького священика та його дружину вбито. Українського письменника Гелія Снігірьова замордовано з допомогою совєтської медицини. Український правозахисник Михайло Мельник покінчив самогубством після постійних переслідувань. Муса Мамут, кримський татарин, закінчив життя самоспаленням.

Я не буду говорити про страхіття минулих років, про мільйони українських жертв в ҐУЛаґу. Сьогоднішний терор — менших розмірів, але спрямований на найбільш видатних представників українського народу.

Напередодні Мадридської конференції українського поета Василя Стуса засуджено на 15 років позбавлення волі. Український журналіст Вячеслав Чорновіл був засуджений за фальшивим обвинуваченням у ґвалтуванні. Юрій Бадзьо, науковець, одержав 12 років таборів і заслання за авторство книжки про національну дискримінацію проти українців.

Я не маю часу вичислити тих сотень людей, яких совєтський режим ув'язнює. Там знаходяться такі як Юрій Шухевич і Данило Шумук, які вже в тюрмах і таборах — десятки років. Там Микола Руденко, голова Української Гельсінкської групи, і Лев Лук'яненко, український адвокат, який зараз відбуває другий термін ув'язнення на 15 років.

Сумління світу не може помиритися із знищенням цих людей. Тому Українська Гельсінкська група виготовила пропозицію для Мадридської наради про право громадян перевіряти виконання Гельсінкського акту і ставить вимогу звільнення всіх політичних в'язнів.

Україна не є частиною Росії. Україна має свою національну ідентичність, свою історію і культуру. Український народ бажає те саме, що й інші народи — право свобідно вирішувати свою національну долю в самостійній українській державі."

Того ж вечора Комітет Ад Гок влаштував прийняття, на яке прибули члени різних урядових делеґацій, кореспонденти, члени еспанського уряду та представники гельсінкських груп з СССР та Східної Европи. Між ними були П. Григоренко та Л. Плющ, і вони мали нагоду зустрічатися із різними представниками на нарадах.

12-го листопада почалася дводенна „паралельна конференція" на тему „Свобода, детант і західний альянс." Напередодні конференції відбулася коротка пресконференція, зорганізована Лігою для Індустріяльної Демократії, на якій преса дістала примірники нової книжки „Права робітників на Сході і Заході". Ця книжка появилася заходами Комітету оборони радянський політичних в'язнів та Ліги для Індустріяльної Демократії; авторами книжки є Адріян Каратницький Олесь Мотиль та Адольф Штурмталь. У книжці є документація про робітничий рух в СССР, Польщі, Румунії, ЧССР та в деяких західних державах.

У паралельній конференції" брали участь громадсько-політичні діячі зі Заходу і Сходу. Від Заходу виступали такі: відомий совєтолог Леополд Лабедж; негритянський діяч Байард Растин; редакторка Мидж Дектер та інші. Від СССР виступали П. Григоренко, Леонід Плющ, Владімір Буковський.

Ввечері 13-го листопада Американська Гельсінкська група запросила на прийняття ген. П. Григоренка виступити з короткою промовою як представника Української групи. На прийнятті був присутній голова Американської делеґації на Мадридську нараду Гриффін Белл, його заступник М. Кемпелмен, посол ЗСА до Еспанії та інші. Григоренко в своєму виступі закликав всіх присутних порушувати українське питання під час офіційних нарад, бо Українська група зазнала найбільше репресій.

В п'ятницю, 14-го листопада, Комітет Ад Гок скликав пресконференцію для представників афганського резистансу, які прибули до Мадриду на запрошення Комітету Ад Гок. На пресконференцію прибуло понад 100 кореспондентів преси, радіо і телевізії. Відкрив конференцію координатор Ад Гок Комітету Аллен Вайнштейн, професор, історик, та передав керівництво Ленардові Сусманові, голові Фрідом Гавз. Сусман представив присутніх афганців — д-ра Мажру, колишнього декана Кабульського університету та губернатора одної провінції в Афганістані; д-р Шпуна, колишнього професора Кабульського університету та працівника ОН в Кабулі, та інших. Афганські представники розказали про методи совєтських військ в Афганістані, про тяжке положення партизан і закликали Захід допомогти їм у боротьбі проти окупанта. Сусман тоді заповів, що Фрідом Гавз буде старатися зорганізувати для афганців реальну допомогу і що обидва представники, присутні на цій конференції, приїдуть до Ню Йорку продовжувати свою діяльність. Тоді Сусман попросив Р. Купчинського представити ген. П. Григоренка, який виступив в імені правозахисників зі сходу:

„Совєтська інвазія Афганістану є страшною трагедією для афганського народу. Мільйони невинних людей переживають страшні втрати — десятки тисяч людей вбито, мільйони змушені покидати свою батьківщину, свої доми і виїхати з країни. Совєтський агресор робить все, що в його спроможності, щоб завоювати афганський народ. Труїйливим газом, вертольотами і найбільш рафінованими засобами масового винищення вони стараються підкорити цей нарід. Совєти називають партизанів „бандитами", але хто несе відповідальність за цей акт міжнародного бандитизму? Афганці не ввійшли в СССР, совєти післали 90,000 війська в Кабул і околиці.

Я хочу сказати декілька слів про цих совєтських вояків. Більшість з них не хочуть воювати в Афганістані, вони не хочуть захищати совєтську імперію. Багато із них — це узбеки, литовці, українці — їхні народи теж поневолені. Російські вояки теж не хочуть гинути за цю імперію, але в даному моменті вони не мають іншої розв'язки і примушені залишитися і воювати. Совєтські вояки не мають можливости перейти на бік партизан, а партизани не мають можливостей боронити полонених. Треба почати міжнародну акцію для забезпечення полонених совєтських вояків і тих, які добровільно покидають війська СССР в Афганістані. Я ставлю цю пропозицію, щоб існувала альтернатива до смерти і дальших страждань. Я закликаю усіх зацікавлених урядів забезпечити найбільш елементарне людське право — право життя".

Акції під час зїзду Соціялістичного Інтернаціоналу

В часі коли відбувалася Мадридська нарада, відбувся також з'їзд Соціялістичного Інтернаціоналу в Мадриді, на якому члени Української групи робили різні старання просунути українське питання. Л. Плющ мав декілька розмов із головами соціялістичних партій із Европи — Італії, Еспанії, Франції та інших країн. У цих розмовах Плющ та його співпрацівники з Франції доручили документацію про порушення людських прав в Україні та СССР. У зустрічі з французами Марі Лоранс Симоне, яка близько співпрацює з представництвом Української Гельсінкської групи в Европі, доручила їм петицію з вимогою звільнення усіх ув'язненних членів Української групи. Цю петицію підписали 1,000 посадників французьких міст.

Відгомін в міжнародній пресі

Головною особою на „паралельному Мадриді" був П. Григоренко, і це видно було у майже всіх репортажах у пресі. Ще напередодні Мадридської наради головний еспанський тижневик „Камбіо-16" взяв у Григоренка інтерв'ю про Мадридську нараду, про ситуацію в Україні та СССР, і чого вимагають учасники руху спротиву від наради.

Також перед нарадою, заходами Фрідом Гавз і Комітету Ад Гок у газеті „Вашінґтон Пост", появився текст декларації Українського Патріотичного Руху, переклад якого зробив Адріян Каратницький від Комітету оборони радянських політичних в'язнів. Це звернення також було надруковане в газеті „Студент Таймс". Коли ген. Григоренко їздив до Німеччини на конференцію у Бонні, німецька преса і телевізія широко описала його виступи. В газетах „Ді Вельт", „Франкфуртер Алґемайне Цайтунг" та інших були репортажі.

Під час Мадридської наради в журналі американських профспілок АФЛ-КІО Фрі Трейд Юніон Нюс появилася стаття про заклик українського патріотичного руху в обороні донецького шахтаря В. Клебанова із закликом, щоб українське робітництво створило свої власні самостійні профспілки. У журналі „Фрідом-Аппілс" який появляється квартально, надруковано заяви ЗП УГГ до Мадридської наради і заява Комітету оборони радянських політичних в'язнів. Понад 600 примірників цього журналу було роздано делеґаціям і пресі в Мадриді завдяки Ад Гок Комітетові.

Вже в Мадриді П. Григоренко дав декількадесять інтерв'ю часописам і журналам. Перше інтерв'ю було для газети „Криштієн Сайєнс Монітор" (ЗСА); а опісля — для еспанського часопису „Ель Паїс", головного еспанського щоденника. Це інтерв'ю появилося 11-го листопада разом із фотографією Григоренка і Буковського. Наступного дня, 12-го листопада, появився довший репортаж із виступу ген. Григоренка на пресконференції Ад Гок Комітету в „Ель Паїс" під заголовком „Світ не може забути про долю 45 мільйонів українців", часопис точно зреферував виступ Григоренка.

Коли це відбувалося в Мадриді, часопис „Вашінґтон Стар" помістив статтю двох членів Ад Гок Комітету — Байард Растина і Адріяна Каратницького п. з. „Людські права в Мадриді", де мова про важливість національних прав під час наради. Впродовж того тижня П. Григоренко, Л. Плющ, Айше Сейтмуратова дали низку інтерв'ю для різних газет, радіо та телевізійних станцій: шведського радіо, французького телебачення, британського ББС, норвезького радіо і телевізії та інших. Досі тяжко оцінити, де і що появилося, і який імпакт це матиме на перебіг конференції.

НАУКОВА ДОПОВІДЬ О. ДОМБРОВСЬКОГО

Ню Йорк, Н. Й. — Секція Античної історії при Українській Вільній Академії Наук (УВАН) та Українське Історичне Товариство влаштовують наукову доповідь д-ра Олександра Домбровського, дійсного члена УВАН на тему: „Що таке історія України?" (антитеза до тези проф. д-ра О. Прицака). Доповідь відбудеться в неділю, 7-го грудня ц.р., о год. 2-ій по полудні, в Будинку Академії при 206 Захід 100-та вулиця.

Математично-Фізична Секція НТШ

повідомляє, що

в суботу, **6-го грудня 1980 р., о год. 2-ій по пол.**

буде виголошена

ДОПОВІДЬ

„ВПЛИВ ДВООКИСУ ВУГІЛЛЯ НА СВІТОВИЙ КЛІМАТ"

в Українському Інституті Америки в Ню Йорку

2 Схід 79-та вул.

Доповідь виголосить

Проф. Д-р Петро Грицак

Дійсний член Математично-Фізичної Секції НТШ

ГОСТЯМ РАДІ.

85-ЛІТТЯ

ПРОФ. Д-РА ЛУКИ ЛУЦЕВА

Наукове Товариство ім. Шевченка і його Філологічна Секція

влаштовує

відзначення 85-ліття з дня народження свого дійсного члена, Д-РА ЛУКИ ЛУЦЕВА

Урочиста конференція відбудеться

в неділю, 21 грудня 1980 р., о год. 2-ій по пол.

в Українському Народному Домі в Ню Йорку

при Другій Авеню

З ТАКОЮ ПРОГРАМОЮ:

1. Відкриття — ЯРОСЛАВ ПАДОХ; веде ВАСИЛЬ ЛЕВ
2. Літературно-наукова праця Ювілята — ВАСИЛЬ ВЕРГУН
3. Лука Луців — публіцист — журналіст — АНТІН ДРАГАН
4. Слово Ювілята

Після конференції відбудеться ОБІД.
Вступ 10 дол. від особи.
Управа А НТШ запрошує П. Т. Громадян до участи в цьому святі.

Просимо зголошувати Вашу участь до дня **12 грудня ц. р.**, пересилаючи чек на $10 на адресу А НТШ в Ню Йорку, 302-304 Захід 13-та вулиця, Ню Йорк, Н. Й. 10014, зі знаком Л. Л.

ОМУА

Об'єднання Мистців Українців в Америці

запрошує Громадянство на

ВІДКРИТТЯ ВИСТАВКИ ОБРАЗІВ

РЕМА БАГАУТДИНА

в неділю, 7-го грудня 1980 року, о год. 1-ій дня, в Ґалерії ОМУА, 136 Друга Авеню, Ню Йорк.

Виставка буде відкрита в будні — 6-8 год. веч., суботу і в неділю — 1-8 веч. і триватиме до 14-го грудня 1980 року.

Пластова Молодь Станиці Сиракюзи-Ютика

влаштовує

РІЗДВЯНИЙ ЯРМАРОК

в неділю, 14 грудня 1980 року

год. 8-1 і 3-5 по пол.

в церковній залі.

Запрошує усе Громадянство.

Союз Українок Америки

Відділи Філядельфійської Округи

запрошують на

ПЕРЕДСВЯТОЧНУ ЗУСТРІЧ

з участю

ЕВЕЛІНИ БЕЛЮЦ і РОМАНА БОРОДІЄВИЧА

Ведуча — **ВІРА КЛІШ**

Художнє читання уривків з нововиданого історичного роману „МАРУСЯ ЧУРАЙ" — Ліни Костенко. Вірші, гуморески, пісні, виграші мистецьких картин, добірний буфет.

Неділя, 7-го грудня 1980 р., 3:30 по пол.

Заля церкви Благовіщення, Melrose Park, Pa.

Old York and Valley Rd.

Помолімось за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

за спокій і вічну радість душ померлих Членів Фонду Катедр Українознавства

Впреп. о. протопресв. Іван Ткачук відслужить Заупокійну Святу Літургію, в п'ятницю, 12-го грудня 1980 року, о год. 10-ій ранку, в УПЦеркві Всіх Святих, в Ню Йорку, Н. Й., за Блаженної Пам'яті:

д-ра ВОЛОДИМИРА ПРОКОПОВИЧА	МИХАЙЛА ШАВАЛЮКА
проф. БОГДАНА САРАМАҐУ	МИХАЙЛА ОВЧИННИКА
ІВАНА ПАТЕРИНА	д-ра ЮРІЯ МАЛЕЦЬКОГО
МЕЛАНІЮ ЦЮК	МАТЕЯ ЯКИМОВИЧА
ОЛЬГУ ЦЮК	ВАСИЛЯ ДОРОФЕЯ

Наступне Заупокійне Богослуження відслужить о. протопресв. Іван Ткачук у січні 1981 року.

Всіх ВП. Членів ФКУ просимо про молитви за померших наших друзів. Де б Ви не були, помоліться в часі відправи Заупокійної Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

Вічна пам'ять померлим Членам ФКУ!

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА (ФКУ)

У глибокому смутку повідомляємо Родину і Знайомих, що 28-го листопада 1980 року, упокоївся в Бозі,

наш Найдорожчий ТАТО і ДІДО

бл. п.

ВАСИЛЬ ФЕДІРКО

проживши 93 роки.

Нар. 7-го лютого 1887 р. в селі Теплиці, пов. Ярослав, Україна, до ЗСА прибув 1907 р., маючи 19 р. 42 роки працював у копальні вугілля у Пенсильвенії.

ПОХОРОН — у понеділок, 1-го грудня 1980 р., з церкви св. Андрія і на цвинтар св. Андрія у Блакелі, Па.

Горем прибиті:
сини:
ІВАНА, Олифант
МИХАЙЛА, Скрентон
доньки:
МЕРІ, Ню Йорк
МІЛЬКА МІЛЛЕР, Олифант
внук — ДАНИЛО МІЛЛЕР

В пам'ять Найдорожчих Осіб

МАМИ

бл. п. Марії Гриценко

І МУЖА

бл. п. д-ра Олександра Саноцького

на будову церкви в Люрді

200.00 долярів зложила

ЕМІЛІЯ САНОЦЬКА

СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

влаштовує

БАЛЬ ДЕБЮТАНТОК СУМ-АМЕРИКИ

Субота, 14-го лютого 1981 року
год. 8:30 веч.
Ню Йорк Статлер Готель
7-ма Авеню і 33-тя вул.
Террасе Бал Рум — 1-ий поверх

Зголошення Дебютанток у місцевих Осередках або у Крайовій Управі. Тел.: (212) 477-3084.

До дебюту на баль дебютанток СУМ-Америки приймається всю українську молодь східних стейтів Америки.

Дещо з нагоди зустрічі колишніх львівських матурантів

В ресортовому пенсіонаті панства Лопатинських коло Гантеру відбувся в середу, 22-го жовтня цього року з'їзд колишніх учнів Української Академічної Гімназії у Львові, тих, які здали матуру в 1925 році. Гості почали прибувати вже попереднього дня і до святочної вечері засіло 14 осіб. Протягом цілого дня було доволі часу для привітання, виміни думок і різних спогадів.

Святочну вечерю — офіційну частину з'їзду — відкрив президент кляси Роман Говикович, що прибув з стейту Висконсин, попросивши о. Омеляна Шараневича відмовити молитву, і відтак зарядив трихвилинну мовчанку для вшанування пам'яті двох померлих друзів, а саме — о. Івана Прокоповича і інж. Богдана Підгайного. Він пригадав попередні зустрічі, зокрема ту, що відбулася з нагоди 25-річчя в Піттсбургу в Пенсильвенії і зустріч з нагоди 50-річчя на Союзівці. Зустріч гантерська, — він сказав, — є радше товариського характеру і відбувається 55 років пізніше, як кляса 1925 річника здала матуру. З черги прочитав низку привітів і інших листів, згадав тих, що оправдали свою неприявність, як також і тих, які не оправдалися.

Дискутовано над обширним еляборатом молодшого друга мгра Івана Костюка з Трентону і над матеріялами, які він прислав до вгляду по відношенні до пропам'ятної книги УАҐ у кінцевій редакції проф. Б. Романенчука. Дискутанти на тему книги УАҐ висловили ряд зауважень, що в значній мірі були критичними, але учасники зустрічі не уважали себе за покликаних займати якенебудь формальне становище до цих справ, бо сама зустріч була товариського характеру. Признано рацію мгр Костюкові, що книга не є доброю „візитівкою" для УАҐ.

В УАҐ у Львові було звичаєм, що кляса матурантів разом із цілою школою і всіма професорами 6-го травня в день Св. Юрія, патрона школи, йшла на Службу Божу до Святоюрського митрополичого собору. Тоді також філія цієї інституції, учні якої на шкільні Службі Божі ходили до Преображенської церкви, також приходила до Св. Юра. До церкви тоді несено прапор УАҐ, що його того дня кляса, що відходила як абітурієнти передавала наступній — цебто сьомій клясі. В книзі, редаґованій проф. Романенчуком, нема ніякої згадки про цей прапор, який переховувався в бібліотеці, що була під опікою проф. Михайла Балакима. Цей прапор мав на правому боці полотнища герб золотого льва з короною і трьома зорями. Дві були в горішніх рогах вигаптуваного щита, а третя в долішньому, все на синьому тлі, не голубому. Сторона ліва мала на кремовому тлі Св. Юрія на коні, убраного в пурпурову мантію. Від держака звисали дві шарфи: одна синьо-жовта, а друга чорно-жовта. Чорно-жовта — барви австрійської монархії. Перший раз після закінчення Першої світової війни, а відтак українсько-польської, як УАҐ перенеслася до свого сталого будинку з приміщення в Народному Домі, де знаходилася в той час, як у властивому будинку був воєнний шпиталь, винесено цей прапор в день Св. Юрія, як останній раз ішла до церкви кляса абітурієнтів 1922 року, але вже без чорножовтої шарфи... Директор Кокорудз і ще декілька професорів на хіднику по другому боці, на якому вишиковувалися кляси вздовж огорожі львівської Політехніки, довго про щось дискутували, і вкінці прапор віднесено назад до бібліотеки і від того часу його більше ніколи не несли. На держаку в заміну за австрійські не було червоно-білої шарфи, як польських державних барв. Матеріяли про це свого часу післав до редакції книги автор цього допису, але ніякої згадки про прапор в книзі нема, як також нема згадки про матеріял, надісланий в редакцію мґром Юліяном Савчаком. Мова йшла про слідуюче:

В тих роках не було ще в звичаї, щоб зрив Першого Листопада і проголошення ЗУНР відзначати великими академіями, але і тоді правлено панахиди по поляглих і відтак різні товариства відзначували цей день різними сходинами.

Згідно з латинським календарем цього дня було релігійне свято, а в тих роках у школах вільні дні від науки були за обома календарями; тому молодь мала нагоду і ходити на панахиду, і ще відзначувати день в інший спосіб. В тих роках польські шкільні власті переводили реформу шкіл, яка також доторкнула й УАҐ. Кляса річника, що здавав матуру в 1925 році, була останньою, що мала ще стару академічну програму. В 1923 році введено польську мову як обов'язковий предмет, — що не було ніяким злом, бо знання польської мови нікому в нічому не приносило втрати, — але рівнож заряджено, що школи, які мають вільні дні згідно з одним календарем, не можуть мати вільних днів і за другим.

З цього виходило, що день першого листопада буде в українських школах днем обов'язкової шкільної науки. Учні на це погрожували бойкотом і що цього дня до школи не з'являться. Одначе о. д-р Спиридон Кархут, господар нашої кляси, переконав учнів, що до школи таки треба прийти. Перша лекція цього дня була з латини на тему Dulce et decorum est pro patria mori з Горація і цією лекцією ми відзначили в школі день Першого Листопада.

В часі другої години цієї лекції терціян приніс до відчитання зарядження дирекції школи, що хто мав кревних чи знайомих латинників і хотів би піти на цвинтар помолитися за тих чи інших померлих, може бути звільнений від дальших лекції того дня, але мусить це зголосити. Очевидно, що ми із цього скористали, але відтак спільно пішли на Янівський цвинтар, де були стрілецькі могили. Так ми відзначили день Першого Листопада.

В слідуючих роках, одначе, польська адміністрація пішла на деяку поступку, бо в той час підписано конкордат із Ватиканом, на підставі якого Греко-Католицька Церква зарядила обов'язкову панахиду в день Першого Листопада за нібито всіх померлих, а це з огляду на мішані подружжя і для віддання пошани померлим латинського обряду. Тоді приїздив до Львова від Ватикану кардинал Маззаріні, а навіть роблено демонстрації протипольські, а в 1924 році школа мала на день першого листопада день вільний від науки.

Згадуючи шкільних товаришів, на гантерській зустрічі не поминено також і Романа Шухевича, пізнішого генерала УПА Тараса Чупринку.

Учасники цієї товариської зустрічі були не тільки його шкільними товаришами, але і родинно із ним дуже близько споріднені; були пластунами спершу юнацьких, а відтак старшопластунських куренів; були членами підпільної ОУН і його співпрацівниками політично, як і товаришами зброї в Українській Повстанській Армії. Тому і могли ми всі зібрані згадувати Шухевича з площини безпосереднього знайомства; ставлено теж гіпотечне питання, в якому середовищі партійної закраски був би ген. Тарас Чупринка, якби перебував на еміґрації і якби тут був присутній. Відома бо справа, що найближчі друзі, однодумці та співпрацівники Шухевича-Чупринки, які вийшли на еміґрацію, власне зовсім не зачисляються до тих кіл, які бажають собі монополізувати славне ім'я Тараса Чупринки — Романа Шухевича.

Про Шухевича і УПА розказував багато й цікаво полковник УПА Юрій Лопатинський. Його розповіді були надзвичайно цікаві і він подав низку різних невідомих фактів про дії УПА та інших самочинних льокальних з'єднань. Розказував він про свою одиссею переїзду з краю до Праги, що було вже після закінчення війни. Повторення цієї розповіді не належить до цього допису. Його спомини, як авторитетного свідка тих подій, вимагали б осібної книги. Розповідь Лопатинського записано на магнітну стрічку.

Наступного дня, тобто у четвер, 23-го жовтня, о. Омелян Шараневич відправив Службу Божу в гантерській церкві. Перед тим ще зроблено спільні знімки і, попрощавшись з гостинним домом панства Лопатинських, учасники зустрічі розїхалися домів із тим, що напевно ще дочекають 60-річного ювілею матури у 1985 році.

Юрій Цегельський

Компроміс...

(*Продовження зі стор. 2*)

тичної „Робітничої Опозиції" тяжко покарано. За опозицію і дискусію карав своїх партійців і югославський Тіто: відомі репресії супроти Мілована Джіласа.

Реакція „братніх партій".

Не диво, що переговори й договори польського комуністичного уряду з незалежною робітничою організацією „Солідарність" не знаходять прихильности в „братніх партіях". Навпаки: в Празі, в Букарешті, в Софії, у Будапешті, в Східньому Берліні, в Београді і особливо в Москві комуністичні провідники непомалу збентежені польським „лібералізмом". Свого часу Ленін заборонив своїм партійцям творити робітничі спілки, незалежні від компартії. А тут польські комуністи дискутують і підписують договори з представниками організації безпартійних або й протипартійних робітників! Чи може бути більша зневага для „ленінізму", що призначив комуністам рішальні права в суспільстві? І непартійна робітнича спілка ще й заряджує комуністичній партії, що буде обороняти свої інтереси страйками.

Польська компартія випустила з рук монополію влади в суспільстві, і цього їй не можуть подарувати „братні партії" в інших країнах. Вони напевно в своєму товаристві називають це „гнилим компромісом"; бо польський приклад творить велику спокусу для всіх народів, що попали під комуністичну диктатуру.

Трудно вгадати, як будуть розвиватися події в Польщі. Залишається поза всяким сумнівом: сусідні „братні партії" будуть робити натиск на партію польську, щоб вона всяким способом вкоротила ліберальні реформи, допущені під натиском організованого руху робітництва й інших груп суспільства. Найбільші труднощі настануть після перемоги, — так казав Лєх Валєнса.

Дорогами Другої...

(*Продовження зі стор. 2*)

„СС Стрілецька Дивізія Галичина" або „Галицька Дивізія". Коли вже почалась формальна організація дивізії на вишколах ця назва звучала „СС Добровольча Дивізія Галичина" і ця назва задержалася у такій формі аж до 27-го липня 1944 року. В часі перебування дивізії на фронті в Австрії у квітні 1945 року назва дивізії перейшла корінну зміну. Це був час формування Української Галицької Армії й дивізію „Галичина" переіменовано на І-шу Українську Дивізію згаданої Армії до якої, крім Дивізії, мали входити Українське Визвольне Військо та евентуально Українські Козацькі частини та евакуйовані відділи Української Поліції.

Вибір з конечности

Василь Верига, який зі зброєю в руках ділив зі своїми побратимами 22-місячне існування Дивізії переконаний, що: Український Центральний Комітет під головуванням проф. В. Кубійовича пішов на „співпрацю" і погодився на організування дивізії „Галичина" як складової частини німецької армії, під умовою, що цієї дивізії ніколи не кинуть на західній фронт альянтів, але вона буде завжди на східньому фронті проти московських большевиків. Цей вибір був з конечности, а не з любови.

Українська Повстанська Армія,подібно, як і дивізія, складалася також бодай у своїх початках із добровільців. Усім, які вибрали цей шлях, належиться якнайбільше признання, бо життя у підпіллі, в рядах УПА було куди важче, чим у рядах дивізії „Галичина" й без порівняння більш безвиглядне. (стор. 154). УПА й Дивізія, Дивізія й УПА це діти того самого народу й борці за ті самі ідеали, бо вони обидві прямували до одної і тієї самої мети.

Автор цієї цікавої публікації, користуючись багатим джерельним матеріялом, заперечує усі пропаґандивні наклепи совєтських і польських „публіцистів", які приписують дивізійникам видумані „злочини", передусім участь дивізії „Галичина" в ліквідації Варшавського повстання.

Свою публікацію Верига прикрасив знімками добровільців, копіями афішів з 1943 року та гербами дивізії „Галичина".

Вартість цієї книжки подвійна, бо автор подав коротку історію дивізії „Галичина" і в англійській мові, даючи англомовному читачеві правильну історію Дивізії і її дій на протязі її 22-во місячного існування.

Цю працю Верига присвятив: світлій пам'яті Воїнів Української Дивізії „Галичина", що полягли в боях з московсько - большевицькою навалою в липні 1944 року під Бродами та на всіх інших фронтах.

Успішний Радіотон у Вінніпеґу

Широковідома унікальна та різномовна радіовисильня СКДжС 810 в Вінніпеґу стоїть безперервно на службі української громади в цій неофіційній столиці українців Канади. Ця служба конкретна і ділова, як ось, наприклад, урядження на кошт згаданої станції дуже успішного радіотону в неділю, 2-го листопада ц.р., в користь Осередку Української Культури й освіти, та постійне вдержання українських щоденних програм на високому професійному рівні.

Минулої весни ця станція СКДжС 810 відзначувала 5-річчя свого існування, а разом з цією річницею і Український Відділ цієї радіовисильні відзначив п'ятиріччя своєї відданої українській громаді праці. Вступивши в шостий рік діяльности, Український Відділ радіовисильні СКДжС не послабив, а скріпив і розбудував свої щоденні радіопрограми для користи і розваги слухачів.

Вже другий рік очолює українські радіопрограми на цій станції Богданна Башук, що докладає усіх своїх зусиль, щоби цю програму зробити щораз більш цікавою. В Українському Відділі працює також Мирослава Нарожняк, яка відома слухачам виступами в частині програми „Стежками історичного минулого". Вона також має годину власної програми кожної суботи. В програмі щоденних політичних новин та комерційних оголошень працюють представники молодшої ґенерації: інж. Віктор Шкавритко і студент Андрій Бережницький. І хоч вони не спроможні віддати свій повний час для програм, лише частинний, то, однак, їхня віддана праця і зусилля важливі і потрібні для дуже великої громади українських слухачів.

Д-р Ізидор Глинка збагачує програми своїми тижневими коментарями, що є дуже речеві та мають своє виховне значення.

Треба сказати, що українські щоденні програми в Вінніпеґу, що надаються завдяки станції СКДжС 810, ведено на професійному рівні, а слухають ці програми не лише в самому Вінніпеґу, але і в Манітобі та навіть на терені сусідньої Міннесоти і Норт Дакоти в ЗСА.

Та радіостанція СКДжС не лише обслуговує українську громаду українською піснею, музикою, коментарями чи новинками. Власник і Управа цієї станції не шкодують навіть коштів для того, щоб подати помічну руку українцям у розбудові їхньої культури й освіти.

Ось уже другий раз підряд ця станція погодилися урядити великого розміру радіотон, або маратон, як дехто називає, для зібрання пожертв на Осередок української Культури й Освіти. Перший такій радіотон відбувся минулого року під осінь, який приніс у висліді понад 30,000 дол.

Цього року, на поновне звернення Осередку Культури й Освіти, Управа радіостанції СКДжС дозволила віддати на радіотон 4 повні години коштовного часу в неділю, 2-го листопада. Коштовним для станції є такий час тому, що пересічно півгодинна програма тепер оплачується неменше 100 дол., а комерційні оголошення ще дорожчі, бо коштують десятки долярів за хвилини.

Директор радіопрограм Богданна Башук взяла цим разом повну відповідальність на себе за підготову та переведення радіотону. У радіотоні брали участь, крім Б.Башук, М.Нарожняк, інж. В.Шкавритко та адміністратор Осередку М.Спольський. З великою енерґією та розмахом проводили вони радіотоном повних чотири години, заохочуючи слухачів складати пожертви на цю важливу і шляхетну ціль. У висліді цей радіотон приніс для Осередку Української Культури й Освіти суму 21,235 долярів.

Це дуже потрібна, конкретна і вчасна допомога Осередкові, а за таку услугу українській громаді радіостанцією СКДжС керівництво і адміністрація Осередку склали Управі радіостанції подяку. До нас дійшли також вістки про те, що теперішний управитель радіостанції СКДжС 810 в Вінніпеґу Волтер Козловський дуже прихильно ставиться до українців.

На його плечах тепер велика відповідальність за цілу станцію, яка передає програми 18-ма різними мовами та є в етері день і ніч. Попередній управитель Тоні Карта переїхав на сталий побут до Монреалю, де обняв відповідальність за подібну радіостанцію у тому місті. Власник станції д-р Казимир Станчиковскі більшість часу теж перебуває в Монреалі зі своєю родиною.

Український Відділ радіостанції СКДжС має в підготові окремі святочні програми як з нагоди Різдва, так і з нагоди національних українських річниць і свят. Нас повідомлено, що кілька годин коляд та святочних вітань підготовляється на 6-те січня 1981 року. Святочні програми з нагоди 22-го січня, а зголом для відзначення річниць Лесі Українки і Тараса Шевченка.

Справді радіостанція СКДжС стоїть безперервно на службі української громади. Цю радіостанцію варто і треба підтримати, а особливо українські підприємства, купці чи „бизнесмени" повинні давати свої оголошення на цю радіостанцію, бо вони в цей спосіб не лише допоможуть собі, але через діяльність станції допоможуть і всій українській громаді.

Передсвятковий час варто використати на такі оголошення, як також і особисті святочні вітання варто б надсилати до станції для проголошення у часі свят.

На закінчення треба б зробити ще таке запримічення: українські радіопрограми по станції СКДжС 810 в Вінніпеґу очолюють і ведуть в більшості українці молодшої ґенерації, які вже народилися тут, у Канаді. Також і Осередок Української Культури й Освіти діловo ведуть представники молодшої ґенерації. Вони зробили і роблять дуже добру, важливу і успішну працю. Вони дбають про фаховість, професійність та високий рівень того, що роблять. Значить, нестрашно віддавати в руки молодій ґенерації відповідальність за майбутнє.

Дуся Книш

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ІВАН ПАРАЩАК, член УНС Відд. 83 ім. Івана Франка у Філядельфії, Па., помер 29 вересня 1980 р. на 83-му р. життя. Нар. 1897 р. в Ролів, пов. Дрогобич, членом УНС став у 1947 р. Залишив у смутку три доні: Юлію, Марію, Ольгу, 7 внуків та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 3-го жовтня 1980 р. на цвинтарі ПДМ у Факс Чейс, Філядельфія, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
А. Кушнір, секр.

МИКОЛА ЛУЖНИЙ, член УНС Відд. 220 свв. Петра і Павла в Чікаґо, помер 6-го жовтня 1980 р. на 69-му р. життя. Нар. 1911 р. в Україні; членом УНС став у 1965 р. Залишив у смутку дружину Катерину. Похорон відбувся 9 жовтня 1980 р. на цвинтарі Резурекшен в Джастіс, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!
Едвін М. Блідий, секр.

ТИМКО КУШНІР, член УНС Відд. 170 Українська Січ в Джерзі Ситі, помер 30 вересня 1980 р. на 92-му р. життя. Нар. в Галичині, Україна; членом УНС став 1934 р. Залишив у смутку дружину Марту, сина Михайла, внука і правнука. Похорон відбувся на цвинтарі Голі Крос в Норт Арлінґтон.

Вічна Йому Пам'ять!
Володимир Білик, секр.

АННА ГНИДА, членка УНС Відд. 325 Запорозька Січ в Брукліні, Н. Й., померла 8 вересня 1980 р. на 83-му р. життя. Нар. 1897 р. Клюсові, пов. Сокаль,; членкою УНС став у 1944 р. Залишив у смутку сина Стефана з дружиною і 2 внуків. Похорон відбувся 10 вересня 1980 р. на цвинтарі Еверґрін у Гіллсайд, Ню Джерзі.

Вічна Їй Пам'ять!
Управа

ІЛЛЯ МАМЧУР, член УНС Відд. 45 Т-ва Любов у Філядельфії, Па., помер 1-го жовтня 1980 р. на 84-му році життя.

Вічна Йому Пам'ять!
М. Пришляк, секр.

ЄВА ВОБОЛЯ, членка УНС Відд. 195 у Піксківл, Н. Й., померла 17 вересня 1980 р. на 97-му р. життя. Нар. 1883 р. в Україні; членкою УНС стала 1915 р. Залишила у смутку дітей: Вілліяма, Юрія, Еву, Анну і Михайла. Похорон відбувся 19 вересня 1980 р. на цвинтарі Ассумпшин в Пікскілл, Н. Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Секретар

КАТЕРИНА ГІЛЬ, членка УНС Відд. 281 ім. Т. Шевченка в Байоні, померла 20 вересня 1980 р. на 84-му р. життя. Нар. 1896 р. в Західній Україні; членкою УНС стала в 1936 р. Залишила у смутку доньку Анну Бойко. Похорон відбувся 23 вересня 1980 р. на цвинтарі Дайтон, Н. Дж.

Вічна Їй Пам'ять!
Мирон Сірий, секр.

ОСТАП БЕРЕЖНИЙ, член УНС Відд. 367 Запорозька Січ в Рочестері, Н. Й., помер 5 вересня на 84-му р. життя. Нар. 1896 р. в Зах. Україні; членом УНС став 1958 р. Залишив у смутку дружину Марію дочку Наталію, сина Андрія, 7 внуків і 5 правнуків. Похорон відбувся 8 вересня на цвинтарі Моунт Гопп в Рочестері, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Василь Попович, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 7-го ГРУДНЯ 1980 р.

ПІВНІЧ. БРУКЛИН, Н. Й. Річні збори Т-ва ім. Б. Хмельницького 158-ий Відд., о год. 1-ій по пол. в Укр. Нар. Домі, 216-218 Grand St. Проситься членів прибути. — Управа.

ДЕТРОЙТ, Міш. Річні загальні збори Т-ва ім. гетьм. Ів. Мазепи 183 Відд., о год. 2-ій по пол., в залі УНДому при 4655 Мартін вул. На порядку: звіти Управи, К. Комісії і делеґатів до Установ; дискусія над звітами і вибір нової Управи на 1981 р. Якщо на означену годину не явиться відповідна кількість членів, збори відбудуться годину пізніше, без огляду на кількість присутніх. Всіх чл. запрошуємо до участи. — Д. Кошильовський, гол., П. Залуга, фін. секр., Б. Фльорчук, рек. секр., Анна Лісіца, касир.

НЕДІЛЯ, 14-го ГРУДНЯ 1980 р.

ДЕТРОЙТ, Міш. Загальні річні збори Б-ва св. Ів. Хрестителя 292-го Відд., о год. 1:30 по пол. в УНДомі. Проситься всіх членів Відділу взяти участь у зборах. — Т. Тимочко, гол., С. Федик, фін. секр.

НЕДІЛЯ, 21-го ГРУДНЯ 1980 р.

КАРНЕҐІ, Па. Річні збори Т-ва ім. Ів. Франка 481 Відд., в авдиторії української церкви Святої Трійці в Карнеґі. Проситься всіх членів прибути, вирівняти належні вкладки та взяти участь у цих річних зборах із звітами з праці та вибором урядовців на 1981 рік. — Гелен Возняк, секр.